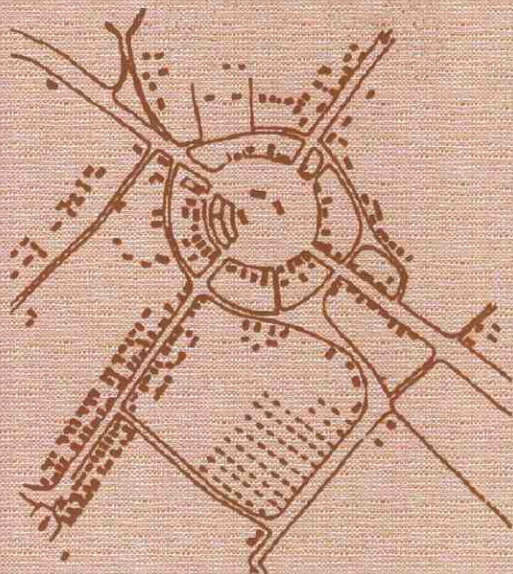

A41450

9(02)РУСЛАН ЯСЬКЕВИЧ

Я867

Містечко на торговному тракті

- Біля 1815 року в Катербурзі народився *Федоров Володимир Васильович* (*Цеві Гіри Грінбаум*) – цензор та письменник. Навчаючись у місті Дубно рабинської писемності подружився з Іцхаком Бер-Левінзоном – єврейським письменником, сатириком, лідером єврейського руху Гаскала, дослідником талмуду та середньовічної єврейської писемності. Будучи уже одруженим вступає у Кам'янецьку гімназію, а після її закінчення звернувся з проханням дати йому місце вчителя в одній з нововідкритих єврейських шкіл. Коли його прохання було відхилене – хрестився і прийняв християнство. Після закінчення Київського університету був назначений цензором єврейських книг.

Іцхак Бер-Левінзон

Помер у Варшаві в кінці 70-тих років.

У 1830 році Жозефіна (Юзефа) Ожаровська (1808 - 1896) виходить за графа *Густава Олізара* (1798 - 1865), який стає власником катербурзького ключа графів Ожаровських. Під час польського повстання 1830 - 1831 років граф Густав Олізар був висланий у Курськ. У 1832 році він виїжджає до Італії, а в 1836 році повертається і живе у своїх маєтках в Користишеві та Горинці, яка входила до катербурзького ключа. Після польського повстання 1863 року граф Олізар виїжджає до Дрездена, де і помирає.

Густав Олізар

У 1850 році син Сесилії Ожаровської Житомирський прелат⁽⁵⁾ Віктор Ожаровський обвінчав Оноре де Бальзака та Евеліну Ганську в костелі Святої Варвари в Бердичеві. На той час прелат був досить відомою людиною на Волині і не тільки: ректор Духовної семінарії у Житомирі та Луцьку, доктор теології, *генеральний вікарій*⁽⁶⁾ Кам'янецької дієцезії, кафедральний кам'янець-подільський декан, золотий медаліст Кременецького лицію 1821 року. Віктор Ожаровський, в законі Петро Даміан (1799 р.н.), помер 23 жовтня 1870 року.

У Російській імперії на початку 19 століття у поміщиків зосереджувалося понад 70 відсотків усієї землі та біля 60 відсотків загальної чисельності селян. Селяни поділялися на дві великі групи: кріпосні та державні. Кріпосні селяни були у повній власності поміщика, з ним останній міг робити все, що йому заманеться: перевести на інше місце, продати разом з землею чи без землі, з родиною чи окремо, обміняти, подарувати. Поміщик був суддею кріпака і навіть міг розглядати справи між кріпаками і сторонніми особами. Поміщики мали право карати своїх селян різками, а деякі з них мали свої в'язниці. Пан вершив життя і смерть кріпака. Переважаючою формою експлуатації кріпосних селян була панщина, а державних селян - грошова рента та податки державі, розмір яких постійно зростав. Незважаючи на це, їхнє правове становище було кращим, ніж становище кріпаків. Державні селяни були особисто вільними, користувалися казенною землею.

Кріпосні селяни ділились на 4 розряди: тяглих, які мали не менше 2-х голів великої рогатої худоби (волів

⁽⁵⁾ *Прелат* - почесна назва, титул представника вищого духовенства (кардинала, архієпископа, єпископа).

⁽⁶⁾ *Генеральний вікарій* - представник єпархіального єпископа в області загального управління, заступник єпископа.

В 1870 році в містечку Катербург було 106 домів і 815 жителів, переважно євреїв, 13 крамниць і 18 ремісників. До числа ремісників входила і родина Яськевичів. Голова родини, коваль Радіон Яськевич, мав свою кузню і був визнаним майстром на цілу округу. Продовжили справу батька і його сини – Агафон, Карпо та Степан, які з часом мали свої кузні, а щоб не конкурувати між собою, кожний вибрав собі різний профіль. Старший син Агафон побудував кузню у сусідньому селі Кудлаївка, де виготовляв сільсько-господарський реманент, а згодом, переїхавши в Катербург, став обслуговувати парові (пізніше дизельні) молотарки. Середній – Карпо мав свою кузню в містечку і займався переважно виготовленням возів та бричок. Молодший – Степан працював разом з батьком у батьківській кузні.

З огляду на своє розташування при Рухливому тракті в Катербурзі було багато заїздів для подорожніх.

Наприкінці 19 ст. містечко Катербург і весь катербурзький ключ був конфіскований у Олізарів і пожалуваний російському генералу, військовому письменнику Георгію Івановичу Бобрикову. Крім Катербурга Бобриков став володіти селами Горинка (основний маєток), Іванківці, Підгайці, Кушлин, Кудлаївка.

Народився *Георгій Іванович Бобриков* у 1840 році, виховувався в Першому кадетському корпусі. Чин офіцера отримав у 1859 році. В 1878 році йому присвоєно звання генерал-майора.

Георгій Іванович Бобриков

За бойові заслуги в кампанії 1877-1878 років був нагороджений золотою шаблею з написом «За храбрость» і орденом Георгія 4-го ст.

Після перевороту 1917 року Георгій Іванович Бобриков проживає в еміграції.

Помер у Швейцарії 26 грудня 1924 року.

Герб Бобрикових

Гордістю Катербурга був католицький костел святого Йозефа. Висока цегляна споруда на міцному глибокому фундаменті з підвалом, розміщена на рівному, відкритому місці майже в центрі містечка. В той час як православна церква в ім'я св. Іоанна Богослова збудована з цегли, за кошти невеликої кількості бідних селян, вкрита черепицею, без купола, мала, низька, схована серед будинків і садів на протилежному від костелу кінці села була схожа більше на каплицю, ніж на православний храм. На такий жалюгідний стан храму завжди з боєм дивилися місцевий священик, що жив в Підгайцях, парафіяни і волинський архієпископ.

Першим з ідеєю відібрати костел у католицької громади виступив Георгій Іванович Бобриков, якому дістався Катербург з прилеглими територіями після Ожаровського.

В 1891 році російський міністр внутрішніх справ подав царю прохання про передачу костела православній громаді. І цар у День зіслання Святого Духа дав дозвіл.

Влітку 1892 року до Катербурга з'їхались делегати від влади, від католицького духовенства прибув ks. Antoni Stasticski з Кременця, з боку православних – отець Ян

Соботевич та губернатор. Костел святого Йозефа був переданий православної громаді разом з 5 десятинами землі та просторим цегляним будинком, а католицька парафія розпущена. Залишалось тільки костельну споруду пристосувати під православний храм. Для цього потрібні були кошти, а їх не було, тому що православних прихожан Катербурга було мало і були вони далеко не багатими. Єпархія видала громаді дві книги для збору пожертв. Зібрали всього 1 300 рублів. А витрати передбачались великі. Потрібно було поштукатурити хоча б фасадну стіну, встановити іконостас, закупити ікони, придбати різні церковні речі. Зібраних грошей не вистачало. Завдяки старанням землевласника Катербурга Георгія Бобрикова від імені імператриці в Катербурзьку церкву було прислане повне священівське і дияконське облачення. Крім цього, стараннями генерала Бобрикова і на його особисті кошти були пожертвовані в церкву такі речі: панікадило (дуже витонченої роботи), дві оксамитові хоругви, плащаниця, два великих і два малих підсвічники, напрестольний хрест (срібний з позолотою), дароносиця, дарохранильниця, водосвятна чаша, дві Євангелії, кадильниця, кропило, таця

Владика Модест

для збору пожертв, три свічки, лампада, облачення на престол і жертвник, килим та всі книги для богослужіння – всього на суму 3 000 рублів. Таким чином будівля була відремонтована і підготовлена до висвячення під православний храм. Урочисте освячення відбулося 20 червня 1893 року при особистій участі архієпископа Волинського і Житомирського Модеста та

єпископа Острозького Антонія. Владика Модест прибув у Катербург 19 червня о четвертій годині дня і відразу пройшов всередину відбудованого храму, де його зустрічало духовенство на чолі з місцевим благочинним ігуменом Почаївської лаври Никодимом. Почалась всеношна, яку відправляв з благословення архієпископа ієромонах Почаївської лаври Федуль.

Незважаючи на те, що весь день ішов сильний дощ, людей в церкві зібралось досить багато. Всеношна закінчилась о пів на сьому вечора, після чого архієпископ поїхав ночувати в с. Підгайці до місцевого священика.

На другий день, 20 червня, за вказівкою владика були відслужені дві ранішні літургії: одна в селі Підгайці (служив священик С. Білецький), друга – в Катербурзькій старій церкві (служив А. Палецький). О восьмій годині ранку в Катербург прибули єпископ Антоній та ректор Волинської духовної семінарії архімандрит Симеон, а о дев'ятій годині приїхав архієпископ, якого зустріло все духовенство на чолі з ректором.

Архієрейська Служба Божа своєю урочистістю зібрала велику кількість людей, не дивлячись на погану погоду. Було багато селян із навколишніх сіл, настільки багато, що обширний храм не зміг вмістити всіх, хто прийшов помолитись. Крім простого люду на освяченні церкви і Божественній Літургії були присутні: генерал-лейтенант Бобриков, командир 31-го драгунського Ризького полку полковник Бобильов, кременецький ісправник Соколов, місцевий мировий суддя та мировий посередник. Після Літургії був відслужений молебень святому великомученику Георгію, на честь якого був освячений храм.

На кінець 19 ст. Кременецький повіт займав південно-західну частину Волинської губернії. На півночі межував

з Дубенським, на сході — з Острозьким, на південному сході — з Старокостянтинівським повітами Волинської губернії. Південна і західна частина повіту прилягали до кордону з Австро-Угорщиною.

За обрахунками І. Стрельбицького повіт займав 2 919,1 верст або 304 072,9 десятин (3 322 км²), а за даними Б. Швейцера — 3 024 верст (близко 3 440 км²). Згідно з переписом населення Російської імперії 1897 року в повіті проживало 219 934 чоловік. З них 80,69% — українці, 12,23% — євреї, 3,38% — росіяни, 3,01% — поляки, 0,12% — чехи, 0,29% — татари, 0,1% — німці. У повіті було 16 волостей, 229 сільських громад, 13 містечок, 271 сільське поселення. Місто було одне — Кременець - повітовий центр, власної волості не мало.

У 1908 році в містечку було відкрито початкову школу - однокласне училище з трьома роками навчання. Працював один учитель, він же директор Патон Яшук, уродженець с. Підгайці. Він навчав три групи учнів. Першими учнями від української громади були Філімон Задворний, Прокоп Ляшук, Харитон Проскура. Згодом став учителювати Петро Богута (з містечка Почаїв). Навчання проводилося за царської Росії російською мовою, за УНР (1918 - 1920 років) — українською. Школа на орендних умовах розташовувалася спочатку в будинку місцевого єврея, пізніше — у будинку Трофіла Ляшука.

14 жовтня 2017 року в селі відбулась історико-краєзнавча конференція, присвячена 225-річчю з дня отримання селом статусу містечка. З різних куточків України з'їхались люди, які тут народилися та вирости. В ході конференції було виголошено ряд доповідей, які стосувалися різних аспектів історії села Катеринівка. Серед доповідачів – сільський голова Дрель В.К., директор школи Дрель М.С., випускники місцевої школи: Яськевич Р.С. — випускник 1971 року, учитель, відмінник освіти України, краєзнавець, автор книги з історії села «Містечко на торговому тракті» з доповіддю «Історія виникнення поселень Вербиця та Катербург», Панасюк О.В. — випускник 1950 року, професор, доктор медичних наук з доповіддю «Містечко Катербург», Ляшук П.М. — випускник 1949 року, кандидат медичних наук, член спілки журналістів України з доповіддю «Деякі суспільно-політичні події з історії села».

В Катеринівці народились:

Ляшук Петро Мефодійович

Кандидат медичних наук, доцент кафедри клінічної імунології, алергології та ендокринології Буковинської державної медичної академії, лауреат премії ім. Омеляна Поповича, член спілки журналістів України.

Панасюк Олексій Варфоломійович

Професор кафедри фтизіатрії Київського інституту Української асоціації народної медицини, доктор медичних наук, професор, винахідник 10 нових способів по фтизіопульмонології.

Панасюк Віктор Степанович

Генерал-майор Служби Безпеки України. Народився 5 січня 1968 року в селі Катеринівка. У 1983 році закінчив Катеринівську восьмирічну школу. У 1986 році закінчив Теребовлянське культурно-освітнє училище. З 1986 по 1988 рік — служив у Збройних силах. У 1988 році вступив до Львівського вищого військово-політичного училища, яке закінчив у 1992 році. З 1992 року по даний час — в Службі Безпеки України.

Свого часу в Катеринівці працювали відомі сьогодні в Україні люди, які надавали і продовжують надавати допомогу громаді села та окремим її жителям — Петро Євстахійович Мазур та Любомир Степанович Білик.

Мазур Петро Євстахійович

Український вчений у галузі медицини, педагог, громадсько-політичний діяч, директор Кременецького медичного училища імені Арсена Річинського, кандидат медичних наук, відмінник освіти України, академік академії економічної кібернетики України, почесний науковий співробітник відділення релігієзнавства інституту філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України з 2007 р. З 1982 по 1985 рр. — терапевт дільничної лікарні в с. Катеринівка Кременецького району.

Білик Любомир Степанович — український вчений-лікар, педагог, кандидат медичних наук, заслужений лікар України, член Української академії економічної кібернетики, член-кореспондент Української екологічної академії наук. Протягом 1981 - 1988 рр. — головний лікар дільничної лікарні села Катеринівка. З 1992 року — директор Чортківського медичного училища (нині коледж).

**Хронологія керівників Катеринівки (до 1944 р. - Катербург)
з кінця 19 ст. до 2019 року
(посада, ПП, термін перебування на посаді)**

Царська Росія (до 1917)

Староста	Задворний Варлам Бистрицький Артимон	до 1911 1911-1920
----------	---	----------------------

Центральна Рада, Гетьманщина, УНР, УРСР, Директорія (1917-1920)

	Бистрицький Артимон	1920
--	---------------------	------

Польща (1920-1939)

Солтис	Панасюк Вікторій Ксенофонович Проскура Харитон Крисинович	1920-1924 1924-1939
--------	--	------------------------

УРСР (1939-1941)

Голова сільради	Бистрицький Артимон Гусласький Іван Гаврилович Псюк Іван Андріанович Яськевич Панфіл Радіонович	1939-1940 періодично періодично 1940-1941
-----------------	--	--

Німеччина (1941-1944)

Староста	Проскура Харитон Крисинович Задворний Семен Серафійонович	липень 1941- березень 1942 березень 1942- березень 1944
----------	--	--

УРСР (1944-1991)

Голова сільради	Панасюк Варфоломій Вікторович Прошега Євгеній Павлович Псюк Іван Андріанович Задворний Хома Іванович Бистрицький Федір Харитонович Бистрицька Марія Макарівна Дашенко Микола Євгенович Рабчевський Микола Пилипович Карнась Макар Артемонович Рабчевський Микола Пилипович Самборський Андрій Іванович Глущкевич Павло Іванович Зайцева Неоніла Данилівна	квітень 1944- січень 1945 1945-1948 1948-1949 1949-1950 1950-1951 1951-1953 1953-1954 1954-1957 1957-1958 1958-1959 1959-1965 1965-1975 1975-1990
-----------------	---	--

Україна (1991-2019)

Голова сільради	Кізима Роман Адамович Дрель Вікторія Казимирівна	1990-2010 2010- по даний час
-----------------	---	------------------------------------

Церква Святого Георгія Побідоносця

Вулиця Церковна

Катеринівська загальноосвітня школа I – II ступенів

Модриновий парк